

## ФІЛОСОФІЯ БУТТЯ ПОЕЗІЇ АНДРІЯ КУЗЬМЕНКА (КУЗЬМИ СКРЯБІНА)

---

**Клещова Оксана Євстахіївна,**

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови,  
ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”,  
м. Старобільськ, Україна

---

*Стаття присвячена дослідженню поетично-пісенної творчості екс-виконавця гурту „Скрябін” – Андрія Кузьменка (Кузьми Скрябіна); вивченню особливостей його стилю, питанню філософичності його поезії.*

**Ключові слова:** поезія, пісня, пісенна поезія, пісенний текст, поетичний текст; філософичність.

**Key words:** poeziya, song, song poetry, song text, poetic text; phylosophy.

Світ відображається у людській свідомості, і ми знаємо лише це дзеркальне відображення. Якщо ми з цього хочемо довідатись про реальну картину світу, ми повинні вивчати характеристики самого дзеркала [5].

Талановитий музикант, співак, композитор, поет, телеведучий, продюсер, громадський діяч – усе це одна людина – Андрій Кузьменко. Він умів писати. І ми говоримо не лише про саркастичні і геніальні тексти його пісень. Андрій – автор кількох книжок („Я, Победа і Берлін” (2006), Місто, в якому не ходять гроші” (2006), „Я, Паштет і Армія” (2014), „Я, Шонік і Шпіцберген” (2015), „Поезії” (2016), „К'юр, Крим і Я” (незакінчена)). Крім того, він був членом журі літературної премії „Книга року ВВС”... Таких як він є небагато. „Справжній, щирий. Сьогодні Андрієві Кузьменку мало б виповнитися 50. Та 3,5 роки тому він загинув у ДТП. Ми досі слухаємо його пісні і

будемо слухати ще довго. Та це далеко не усі його таланти. Ким ще був Кузьма і кого ми втратили?” [3].

**Мета** нашої наукової розвідки – дослідити поетично-пісенну творчість Андрія Кузьменка (Кузьми Скрябіна); з'ясувати в чому полягає філософичність його поезії.

**Об'єктом** дослідження є поезії-пісні екс-виконавця гурту „Скрябін” – Андрія Кузьменка (Кузьми Скрябіна); **предметом** дослідження – філософичність мовної картини світу поета-пісняря.

Актуальність та новизна обраної теми визначаються потребою дослідження текстів сучасної української пісні – поезії, покладеної на музику. Наукову цінність має мовознавчий аспект аналізу цього матеріалу, бо, поперше, виявляє лексичні засоби, якими оперував талановитий поет-пісняр, які відображають його мовну картину світу; по-друге, актуальність нашої

статті зумовлена зростанням інтересу до мовотворчості А. Кузьменка, яка є малодослідженою (Гаврилюк Н., Зозюк І., Конвалюк У., Фурдичко А., Яручик Ю.). „За його життя його пісень тільки слухали. А як Андрійка не стало, люди почали вдумуватися у ті глибокі філософські пророчі тексти. І власне це багатьох людей і навернуло до його пісень”, – так висловився 13 жовтня цього року в інтерв'ю з Катєю Осадчою батько Андрія Кузьменка – Віктор Кузьмич про біль від втрати єдиного сина.

**Матеріалом** дослідження слугує збірка поезій: „Скрябін Кузьма. Поезія. / Кузьма Скрябін. – Х.: Фоліо, 2018. – 217 с.” [6], опублікована після його трагічної загибелі, та пісенні тексти. У поезіях, що увійшли до видання, розкривається яскравий талант співака-патріота з його доброзичливим гумором, філософським баченням світу, тонким ліризмом, драматизмом та чіткою громадянською позицією.

У рубриці „Люди Львова” (Львівської газети) відбулась розмова журналістки М. Курило з рідними музиканта, мамою і татом, напередодні 50-річчя А. Кузьменка: „Усі слухали Лещенка, Кобзона, а ми з Андрійком – польське радіо. Телевізор – то був совок, а радіо – вікно в Європу. „Lato z radiem” починалось 22 червня і тривало до 21 вересня. Ми слухали його щодня. А в кінці там ще читали уривки з польської класичної літератури. Тож Андрійко все це змалечку всотував”, – згадувала мама А. Кузьменка. „Він з дитинства не любив фальші і брехні.

Він любив чесність. Таким і виріс, – згадує тато” [4].

Так формувалось світобачення майбутнього талановитого співака: людини щирої, чуйної, **доброзичливої**, небайдужої до чужого горя, відкритої до суспільства. А. Кузьменко був людиною великого серця та щедрої душі, який не міг миритися із фальшю чи неправдою.

Є три основні типи ставлення людини до світу, а отже, розуміння цього світу і „буття” в ньому: „естетичний”, „історичний” та „мовний” – саме досвід мистецтва є спосіб розкриття істини... Необхідно з'єднання горизонту автора й „інтерпретатора” на базі мови. Саме мова як особлива реальність, у якій здійснюється „розуміння” людьми світу й один одного, їхнє „дійсне буття” [1].

„Андрій Кузьменко, він же Кузьма Скрябін, – один з найпопулярніших артистів і шоуменів в Україні. Слава не зробила Кузьму карикатурним персонажем, як більшість його колег з вищої ліги українського шоу-бізу. Він знає ціну і злетам, і падінням. Він також знає ціну дружби і зради” [7].

Філософічність поезії А. Кузьменка є властивістю його світовідчуття та світобачення. Його вірші, пісенні тексти просякнуті любов'ю до людей, до рідної країни:

а). **Дякую, люди!** За то, що ви з нами, за то, що ви живі.

**Дякую, люди!** За то, що ви кращим робите світ. („Дякую, люди!”, с. 199);

б). ...Шоби в наші теплі хати не заходив мороз,

Шоби наше добре серце не хворіло на зло,

Шоби з космосу вернулися космічні літаки,

**Скрябін хоче всім добра...**

3 Новим роком! (3 Новим роком!, с. 22);

в). Ціла Європа знає, що то є **Україна**, Така струйова супермодна країна („Модна країна”, с. 44).

Сповнені ніжності й тепла рядки із поезії „Моя дочка Україна” (с. 45):

Виростай, виростай – частинка мого серця,

Зацвітай, зацвітай – мого життя деревце.

Виростай, виростай, маленька Україна,

Я з тобою – я тут – ти рідна моя дитина...

Любов автора до країни перегукується із любов'ю до маленької донечки.

У віршах „3 Новим роком і Різдвом” та „Загублені діти” А. Кузьменко порушує проблему дітей-сиріт:

а). Нехай всіх діток, що без мами і тата, Прийме велика тепла родина.

Нехай добро на землю випаде снігом І краща стане кожна людина. („3 Новим роком і Різдвом”, с. 134);

б). Як обірване листя,  
Як поламани вітром квіти,  
Бродять недобрим світом  
Некохані загублені діти...

3 розп'ятим сердечком  
Носить їх по землі бідою.  
Люди, бійтеся Бога!

Розберіться самі з собою! („Загублені діти”, с. 145).

Мотив пошуку душевної гармонії та філософські роздуми про сенс

життя віднаходимо у рядках:

**Велике щастя – зустрічати новий день!** („Пусти мене”, с. 148);

**Роки – то не гроші, їх не вернеш...** (Альбом: „Моя еволюція” (2009), „Якби я знав...”)

У філософських міркуваннях поет-пісняр хоче знайти відповідь на численні запитання, які ставить перед ним життя:

а). **Наше життя – то мінне поле,**

Куди не сунься – чужі навколо.

Надійся на себе – своїх, може, й не буде. („Любити платити”, с. 33);

б). **Наше життя – то танго**

**Без правил і до кінця.**

Танго страшне і гарне,

Тільки сцену вибрати не нам.

Наше життя – то танго,

**До смерті танцюємо вдвох**

**І поки ми разом – з нами Бог.** (Альбом: Танго (2005), пісня „Танго”).

У поетичних і пісенних текстах А. Кузьменка прочитуємо намагання змінити світ і життя людей на краще:

а). Коли я був малий-дурний давно

І думав трохи забагато,

**Я в голову забив, що зміню той світ...**

(„Малий”, с. 38);

б). Шоби в наші теплі хати не заходив мороз,

**Шоби наше добре серце не хворіло на зло,**

Шоби з космосу вернулися космічні літаки,

**Скрябін хоче всім добра...** („3 Новим роком!”, с. 22).

Одвічні роздуми про життя і смерть, вислови афористичного характеру присутні у багатьох піснях-поезіях поета-пісняра:

а). **Білет в один кінець** нам заготований  
всім... („Бути маленьким”, с.3);

б). **Смерть – то є спокій і ніч...** („Маллий”, с. 38);

в). **Одягніть на мене шкіру,**

**Пришійте мені серце –**

**Я дуже хочу жити,**

**Я не можу бути мертвим...** („Манекен”, с. 40);

г). **Життя, як ескалатор:**

Хтось зійшов, а хтось став,

Вся різниця в тому,

Що там в **кінці не вокзал.** (Альбом:  
„Моя еволюція” (2009), пісня „Якби я  
знав...);

г). **Все життя по хвилинах,**

**Як віршами по стінах, написано...**

Я не хочу чекати і ніколи б не знати,

**Коли прийде вже той момент, коли...**

Останню сигарету ми викурим на  
двох,

**Що з нами буде завтра – може знати  
тільки Бог.** (Альбом: „Добряк” (2013),  
„Остання сигарета”).

Філософські роздуми А. Кузьменка  
про людину:

а). Ми з вами є на тій землі – як клавіші  
на піаніно.

Хтось – бемоль, а хтось – дієз, але  
**в кінці з нас кожен – людина.**

(Соло, с. 86);

б). Не забувай, що **всі люди – дерева,**

Не раз я бачив, як дерева вогонь палив  
(Старий, с. 88);

в). Мене нервують люди

Ті, що думають мало. (Танець пінгвіна,  
с. 95);

г). **Люди, як кораблі,**

Кожен пливе, поки хвиля несе

І поки глибока вода,

Глибока і темна до самого дна...

Наш Океан знає більше, ніж ми,

Секрети всі у нього на дні...

А до берега тихо хвилі несуть

**Поранені душі живих кораблів...**

(„Люди, як кораблі”, с. 35).

Проста і відверта лірика, без  
зайвого пафосу і прикрас – це рядки із  
пісні „Місця щасливих людей”. Адже,  
що потрібно людині? Звичайнісіньке  
людське щастя, яке – не в кар’єрі, не в  
багатстві, а в чомусь потаємному,  
людських спогадах, які викликають  
різні почуття; сум і радість одночасно  
огортають тебе, коли слухаєш цю  
пісню.

„Головне в житті – здоров’я, сім’я і  
той маленький світ, який ти сам собі  
створив. Слава богу, мені вдалося його  
створити. Я щасливий, і мені нічого  
більше не треба. Так, до щастя треба  
прийти”, – в одному з інтерв’ю сказав  
А. Кузьменко.

А). Ти знаєш, не переживай,

**Все буде добре!..** („Не думай про зав-  
тра”, с. 160);

б). Не думай про завтра,

Це за тисячу років,

А я завжди поряд!

**І що таке щастя –**

Не знають мільйони,

А ми його творим! („Не думай про  
завтра”, с. 160);

в). **Всі лінії долі розходяться і  
зливаються**

**Ріками в море широке твоєї любові.**

(Альбом: „Танго” (2005), пісня „Танго”);

г). **Наше ліжко то є наше небо.**

**Хочу 100 годин з тобою й ще одну...**

**Наркоманом твого тіла став я...**

(Альбом: „Танго” (2005), пісня „100 годин”).

Філософія любові А. Кузьменка також простежується у рядках:

а). *Дорого коштує слово „любов”*,

Часом не відчуєш, що ти знайшов...

Раз її відкинеш – назад не візьмеш...

(Альбом: „Моя еволюція” (2009), пісня „Якби я знав...”);

б). *Шкільна любов недовга,*

*То є така хвороба,*

Шкільна любов недовга,

То є така любов. (Альбом: „Гламур” (2006), „Італодіско (Шкільна любов”));

в). *Любов сліпа, сліпий і той, хто любить...* (Альбоми: „Балади” (2012), „Гламур” (2006), „Падай”).

Таким чином, і поетичне, і філософське мовлення мають одну спільну рису: вони не можуть бути „фальшивими”, бо немає зовнішнього щодо них стандарту, щодо якого їх можна було б оцінювати і якому вони можуть відповідати [2]. Цій тезі відповідає поетично-пісенна творчість А. Кузьменка, яка є глибоко філософською, у якій простежуються мотиви: а) філософські роздуми про сенс життя-буття: любов до людей, до рідної країни; висвітлення соціальної проблеми захисту дітей-сиріт; б) мотиви пошуку душевної гармонії; в) філософські міркування щодо дихотомії проблеми життя/смерть, яка є фундаментальною у філософському дискурсі; г) намагання змінити світ і життя людей на краще; г) людське щастя – як орієнтир благополуччя родини; д) одвічна філософія любові (кохання).

Отже, можемо констатувати, що філософічність поезії А. Кузьменка є властивістю його світовідчуття та світобачення.

### Література

1. Вікіпедія. Ганс-Георг Гадамер. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B0%D0%BD%D1%81-%D0%93%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B3\\_%D0%93%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D1%80](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B0%D0%BD%D1%81-%D0%93%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B3_%D0%93%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D1%80)
2. Гадамер Г.-Г. Поезія і філософія / Ганс-Георг Гадамер. // Незалежний культурологічний часопис „І”. – Ч. 2. – Січень, 1990. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n2texts/gadamer1.htm>
3. Кузьми „Скрябіну” було б 50: кого ми втрапили. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [https://24tv.ua/roki\\_bez\\_kuzmi\\_kogo\\_mi\\_vtratili\\_n776883](https://24tv.ua/roki_bez_kuzmi_kogo_mi_vtratili_n776883)
4. Курило М. Бути сім’єю Скрябіна: спогади про Андрійка / Марічка Курило // Львівська газета. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gazeta.lviv.ua/2018/08/17/buti-sim-yeuyskryabina-spogadi-pro-andrijka/>
5. Ласло-Куцюк М. Про філософічність поезії (Нотатки про добірку віршів Павла Мовчана) / Магдалина Ласло-Куцюк. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://md-eksperiment.org/post/20170526-pro-filosofichnist-poeziyi-notatki-pro-dobirku-virshiv-pavla-movchana>
6. Скрябін Кузьма. Поезія. / Кузьма Скрябін. – Х.: Фоліо, 2018. – 217 с.
7. Требуня В. Кузьма Скрябін: „Власна позиція дорожча за чемодан з бабками” / Влад Требуня // Галицький кореспондент. – 2010. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gk-press.if.ua/x2339/>

Клещова О. Є. Філософія буття поезії Андрія Кузьменка (Кузьми Скрябіна). ). *Zwiastowac. Nauki i praktyki : Monografia pokonferencyjna „Science, Research, Development. Philology, sociology and culturology”*. London 30.10.2018 – 31.10.2018. Warszawa : Wydawca : Sp. z o.o. „Diamond trading tour”, 2018. № 10. S. 82–86. URL: [http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/82\\_5.pdf](http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/82_5.pdf) (дата звернення 08.05.2021).

ISBN: 978-83-66030-59-6